

ΟΙ «ΤΑΡΑΧΕΣ» ΣΤΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙ «ΑΓΑΝΑΚΤΙΣΜΕΝΟΙ»

του Γιάννη Μηλιού

Η εξέγερση των «αποκλεισμένων» και κοινωνικά «μη εντάξιμων» στη Βρετανία έχει μια προφανή *πολιτική* διαφορά από τις μαζικές συγκεντρώσεις των «αγανακτισμένων» στην Ελλάδα και την Ευρώπη: Προσανατολίζεται μονοσήμαντα στη βία, σε αντίθεση με τον διακηρυγμένο ειρηνικό τρόπο διαμαρτυρίας των «αγανακτισμένων». Θεωρώ πως η διαφορά είναι πολιτική, διότι συμφωνώ με όσους από την αρχή υποστήριξαν, όπως ο συγγραφέας Dan Hind, ότι η εξέγερση στη Βρετανία (όπως άλλωστε και οι αντίστοιχοι χαρακτήρα εξεγέρσεις στη Γαλλία το 2005 και στην Ελλάδα το Δεκέμβρη του 2008) έχει πολιτικό χαρακτήρα: «Κάθε διατάραξη της πολιτικο-κοινωνικής τάξης είναι αναγκαστικά *πολιτική*» (<http://english.aljazeera.net/indepth/opinion/2011/08/201189165143946889.html>).

Όμως, ανάμεσα στις δύο μορφές μαζικής πολιτικής δράσης υπάρχουν και σημαντικές ομοιότητες, σημαντικότερη από τις οποίες δεν είναι ο ονομαζόμενος «αυθόρμητος» χαρακτήρας τους, αλλά το γεγονός ότι αμφότερες αρνούνται την ύπαρξη στο εσωτερικό τους των οργανωμένων θεσμικών μορφών (κόμματα, συνδικάτα), μέσω των οποίων διαμορφώνονταν ιστορικά στρατηγικές, διεκδικήσεις και αιτήματα για την αλλαγή της κοινωνίας.

Μάλιστα, αξίζει εδώ να προσέξουμε ότι εξεγέρσεις όπως αυτή του ελληνικού Δεκέμβρη ή αυτή που εξελίσσεται τις μέρες αυτές στη Βρετανία *δεν έχουν αιτήματα*: Επιτίθενται βίαια στο κράτος (ακριβέστερα: στον άμεσα ορατό κλάδο του κατασταλτικού μηχανισμού του, την αστυνομία) και την ιδιοκτησία με διάθεση καταστροφής και λεηλασίας. Οι κοινωνικές δυνάμεις αυτής της επίθεσης είναι οι «αποκλεισμένοι» και οι «μη εντάξιμοι» της κοινωνίας: Αφενός δηλαδή εκείνες οι ομάδες του πληθυσμού τις οποίες οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές έχουν σπρώξει στο *κοινωνικό περιθώριο* της ανεργίας, φτώχειας, υποαπασχόλησης, μικροεγκληματικότητας. Αφετέρου εκείνες οι

«επισφαλείς» μερίδες του υπό ένταξη πληθυσμού (της νεολαίας), στις οποίες οι ίδιες πολιτικές έχουν δημιουργήσει βάσιμες αμφιβολίες και ανασφάλεια για το κατά πόσο θα μπορέσουν κάποτε να ενταχθούν στον κοινωνικό ιστό και στον καταμερισμό εργασίας με τρόπο ανάλογο με εκείνο των γονιών τους.

Όταν οι πολιτικοί φορείς και ο κόσμος της Αριστεράς κινητοποιούνται με αφορμή τις εξεγέρσεις των «μη εντάξιμων», όπως στον ελληνικό Δεκέμβρη, τότε οι εξεγέρσεις αυτές στοχοποιούν σε μεγαλύτερο βαθμό ως αντιπάλους «το κεφάλαιο και το κράτος» (εμπρησμοί τραπεζών, καταλήψεις δημοσίων κτηρίων), χωρίς όμως ποτέ μέχρι σήμερα να έχει περάσει η ηγεμονία στην Αριστερά. Αντίθετα, η απουσία της παράλληλης κινητοποίησης της Αριστεράς επιτρέπει να γενικεύονται αντικοινωνικές συμπεριφορές όπως η αδιάκριτη καταστροφή και λεηλασία μικροπεριουσιών (Βρετανία).

Η «ριζοσπαστικότητα» της αντικρατικής και αντικοινωνικής βίας των εξεγερμένων δεν παραπέμπει στο «τα θέλουμε όλα», στην τάση για τον κομμουνισμό. Ούτε η επίθεση στην ιδιοκτησία υποδηλώνει άρνηση των καπιταλιστικών δομών. Την ίδια στιγμή που «απαλλοτριώνουν» την ιδιοκτησία των «ενταγμένων», αναπαράγουν τη λειτουργία του εμπορεύματος ως φορέα αξίας, δηλαδή ως μηχανισμό παραγωγής χρήματος: Διαθέτουν κοψοχρονιά τα κλεμμένα σε εμπόρους που συστηματικά ή ευκαιριακά αναλαμβάνουν να «ξεπλένουν» προϊόντα ληστείας και κλοπής, δηλαδή να τα εντάσσουν και πάλι στο κανονικό (και νόμιμο) δίκτυο εμπορευματικής κυκλοφορίας.

Όμως και οι «αγανακτισμένοι» αποτελούν προϊόν μιας κοινωνικο-πολιτικής μετάλλαξης που πηγάζει από τη νεοφιλελεύθερη διαχείριση, ιδίως στη σημερινή φάση της οικονομικής κρίσης: *Το «τέλος» της διαπραγμάτευσης και του κοινωνικού συμβολαίου.*

Μέχρι πρόσφατα, οι εργαζόμενοι μπορούσαν να διαπραγματεύονται τη θέση τους εντός της σχέσης του κεφαλαίου (δηλαδή το επίπεδο διαβίωσης και ένα πλέγμα ελευθεριών και δικαιωμάτων). Το κομματικό σύστημα και τα συνδικάτα ήταν οι μηχανισμοί και οι μοχλοί γι' αυτή τη διαπραγμάτευση, που αναπαρήγαγε μεν τις εργαζόμενες τάξεις ως τάξεις εξουσιαζόμενες και υποκείμενες σε εκμετάλλευση, αλλά ταυτόχρονα τους επέτρεπε να διεκδικούν ως «κοινωνικοί εταίροι» ένα «καλύτερο αύριο». Η απεργία για την ανατροπή του νομοσχεδίου Γιαννίτση αποτελεί ίσως την τελευταία «στιγμή» αυτής της ιστορικής φάσης. Η σημερινή διακυβέρνηση σε ολόκληρη

την ευρωπαϊκή Ήπειρο δεν διαπραγματεύεται πλέον τίποτα, εμμένοντας με ωμή βία στη διαρκή αναδιανομή εισοδήματος και εξουσίας υπέρ του κεφαλαίου.

Οι «αγανακτισμένοι» αμφισβητούν «αυθόρμητα» ολόκληρο το θεσμικό και πολιτειακό πλαίσιο που έχει πλέον πάψει να είναι λειτουργικό για αυτούς (ως μισθωτούς, ανέργους, συνταξιούχους, μικροεπιχειρηματίες, φορείς ψήφου και δικαιωμάτων). Στη θέση της μη λειτουργικής Ελληνικής Δημοκρατίας αντιπαρατάσσουν, θολά ίσως ακόμα, την «άμεση δημοκρατία», δηλαδή διεκδικούν ένα σύστημα στο οποίο η συμμετοχή και η βούλησή τους θα αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα. Η ριζοσπαστικότητα αυτής της προοπτικής για αυτοοργάνωση και αμφισβήτηση της πολιτειακής, πολιτικής και οικονομικής τάξης φαλκιδεύεται από την εμμονή στη μη-σχέση με τις ιστορικές οργανωτικές μορφές (κόμματα, συνδικάτα κλπ.), μέσα από τις οποίες μπορούν να συμπυκνωθούν πολιτικά τα εργατικά και λαϊκά συμφέροντα.

Στην ιδιόμορφη αυτή συγκυρία, ο ρόλος της Αριστεράς δεν μπορεί να είναι η υπόσχεση για ένταξη των «αγανακτισμένων», μέσω της «ορθής» ψήφου τους, στο ανέφικτο «νέο κοινωνικό συμβόλαιο», αλλά η πολιτικοποίηση και οργάνωση της εγγενούς αντισυστημικότητας που εκφράζεται στην παρέμβαση τόσο των «αγανακτισμένων» όσο και των «μη εντάξιμων», για μια στρατηγική ριζικού κοινωνικού μετασχηματισμού.